

θέσιν τοῦ ἔτους τοῦ Ῥωμύλου. Καὶ κατὰ τινὰς μὲν, ἐπειδὴ ἡ ἐποχὴ αὕτη ἦτο προσδιωρισμένη εἰς τιμὴν τῶν γερόντων (majores), ἐντεῦθεν ἔλαβε τὴν ἐπικλησιν, ὡς ὁ ἐπόμενος αὐτῷ Ἰούνιος, ὁ πρὸς τιμὴν τῶν νέων (in honorem juniorum)· κατ' ἄλλους δὲ, ἐκ τῆς Μαίας μητρὸς τοῦ Ἑρμοῦ, εἰς ἣν ἔθουν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην.

Οἱ ἀρχαῖοι ἀστρονόμοι ἐπρέσβευον ὅτι τὴν εἰκοστὴν ἡμέραν τοῦ Μαΐου ὁ ἥλιος εἰσέρχεται εἰς τὸ ζώδιον τῶν Διοσκούρων, συμπλέγματος ἐξ ὀκτῶ ἢ δέκα ἀστέρων, συμβόλου τούτου τῆς φιλίας καὶ εὐκαρπίας. Καὶ ὅμως, μ' ὅλον τὸν εὐτυχὴ τοῦτον οἰωνόν, ὁ Μάιος ἐθεωρεῖτο ὡς ἀποφράς πρὸς τοὺς τελοῦντας γάμους.

Nec viduae hoc lis eadem, nec virginis apta tempore; quae nupsit, non dillturna fuit.
Hae quoque de causâ, dicit proverbium tangunt, mense malus maio nubere vulgus ait.

(Ovid. Fastes.)

« Αἱ παρθέναι καὶ χῆραι ἄς προσέξωσι μὴ ἀνάψωσι κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον τὰς δᾶδας τοῦ ὕμναίου, διότι αὗται μετατραπήσονται πάραυτα εἰς ἐπικηδεῖους λαμπάδας ». Ἐντεῦθεν καὶ παροιμία·
« γάμοι Μαΐου, γάμοι θανατηφόροι ».

Ἡ δεισιδαιμονία αὕτη, ἥτις εἶχε βᾶσιν τὰς ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τῶν τεθνεώτων τελουμένας τελετὰς κατὰ τὴν ὁγδόην ἡμέραν τοῦ Μαΐου, εἰσεχώρησε καὶ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς. Ὁ Ὀβίδιος εἰς τὰς Fastes περιγράφει ὡς ἐξῆς τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐτελοῦντο·

« Τὸ μεσονύκτιον ὁ πατήρ ἐκάστης οἰκογενείας ἐγειρόμενος διευθύνει τοὺς γυμνόπους καὶ ἐν σιγῇ εἰς τινα κρήνην, ἐλαφρόν μόνον θόρυβον προξενῶν διὰ τῶν δακτύλων πρὸς διασκέδασιν τῶν σκιῶν ἐκ τῆς ὁδοῦ του. Ἀφοῦ δὲ ἐνίπτετο τρεῖς τὰς χεῖρας ἐπέστρεψε ῥίπτων ἀνωθεν τῆς κεφαλῆς κυάμους μέλανας, οὓς ἔφερεν εἰς τὸ στόμα λέγων· « ἐξωνοῦμαι ἑμαυτὸν καὶ τοὺς ἐμοὺς διὰ τῶν κυάμων τούτων ». Ἐπανελάμβανε δὲ ἐννεάκις ταῦτα χωρὶς νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα ὀπισθεν αὐτοῦ· μία σκιὰ ἦτο προσδιωρισμένη νὰ τὸν ἀκολουθῇ καὶ νὰ συναθροίζῃ τοὺς κυάμους ἀφανῶς. Ἀντλήσας ἐκ δευτέρου ὕδωρ, ἔκρουε δοχεῖον ὀρειχάλκινον, δεόμενος τῆς σκιᾶς νὰ ἐξελθῇ τῆς οἰκίας του, καὶ ἐπαναλαμβάνων ἐννεάκις·
« ἐξελθε σκιὰ πατρός »· μετὰ ταῦτα ἐπέστρεφεν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἡ τελετὴ ἦτο νομίμως περαιωμένη ».

Ἀλλὰ καὶ τελετὰ ὀλιγώτερον πένθιμοι ἐτελοῦντο κατὰ τὸν πολυθέληκτον τοῦτον μῆνα, καθ' ὃν ἡ φύσις σὺμπασα φαίνεται ἐξεγειρομένη ὡς ἀπὸ μακροῦ καὶ βαθέως ληθάργου.

Τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ Μαΐου ἐτελοῦντο αἱ ἐορταὶ τῆς Καλῆς θεᾶς καὶ τῆς Χλωρίδος. Ἡ πρώτη ἦτο θεότης, ἥς τὸ ὄνομα, ἀγνωστον εἰς τοὺς ἀνδρας, εἰς μόνας τὰς γυναῖκας εἶχεν ἀποκαλυφθῇ. Τινὲς ὑπέθετον ὅτι ἦτον ἡ Κυβέλη ἢ ἡ γῆ, πηγὴ ὧν τῶν ἀγαθῶν, ἄλλοι ἡ Fauna καὶ ἄλλοι τέλος ἡ Ἥρα. Ἀλλ' ὅποια καὶ ἂν ἦτο, ἡ ἐορτὴ τῆς Καλῆς θεᾶς ἐτελεῖτο ἐν Ῥώμῃ τὴν πρῶ-

την τοῦ Μαΐου, προεξαρχούσης τῆς γυναικὸς τοῦ μεγάλου ποντήφικος, καὶ συμμετεχουσῶν καὶ τῶν ἑστιάδων. Ἦτο δὲ ἀπηγορευμένον οὐ μόνον εἰς τοὺς ἀνδρας νὰ παρευρίσκωνται, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄρρενα ζῶα ἀπεβάλλοντο τῆς οἰκίας, καὶ αἱ εἰκόνες καὶ τὰ ἀγάλματα τὰ παριστάοντα ἄρρενος φύλου ὄντα περιεκαλύπτοντο.

Τὴν δευτέραν ἐτελεῖτο ἡ ἐορτὴ τῆς Χλωρίδος ἢ τὰ Χλώρια, εἰς μνήμην τῆς παρὰ τοῦ Μαΐου διαδοχῆς τοῦ Ἀπριλίου, ὡς ὁ Ὀβίδιος εἰς τὰς Fastes λέγει.

Ἡ ἐορτὴ τῶν Χλωρίων ἐτελεῖτο τὴν νύκτα μεταξὺ δάδων, ἐν τῇ ὁδῷ Πατριμανία, ἐνθα ὑπῆρχεν ἱππόδρομος ἱκανὴν ἔχων ἑκτασιν. Ἡ ἀκολασία δὲ καὶ ἡ ἀσέλγεια ἐπεκράτουν καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν.

Τὴν δεκάτην τοῦ Μαΐου ἐώρταζον τὸν ἐκδικητὴν Ἄρην. Τὴν δεκάτην πέμπτην αἱ ἑστιάδες ἐρρίπτον εἰς τὸν Τίβεριν τριάκοντα εἰδῶλα γερόντων ἐκ σχολίου κατεσκευασμένα, ἔθιμον χυδαῖον, οὐτινος οὐδ' ἡ καταγωγὴ οὐδ' ὁ συμβολισμὸς ὑπάρχουσι γνωστά. Τὴν εἰκοστὴν τετάρτην ἑτέρα ἐορτὴ καλουμένη Regifugium ἐτελεῖτο πρὸς μνήμην τῆς ἐξώσεως τοῦ Ταρκυνίου καὶ τῆς καταλύσεως τῆς μοναρχίας.

Οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον τὸν Μάιον ὑπὸ τὸ σχῆμα ἀνδρὸς μεσαίας ἡλικίας, περιβεβλημένον χλαμύδα εὐρεῖαν, στέφανον ἐξ ἀνθέων εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν ταῶν τῆς Ἡρας εἰς τοὺς πόδας φέροντα, διπλοῦν σύμβολον τῆς ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, καθ' ὃν τὸ πᾶν ὄργῃ, τὸ πᾶν ἀναθάλλει καὶ ἡ καρδία τῶν παρθένων πάλλει ταχύτερον.

Κατὰ ταύτην σχεδὸν τὴν ἐποχὴν ἤρχιζεν ὁ πρῶτος τῶν Ἑβραίων μὲν καλούμενος Ἀβίδ, ἦτοι μὲν τῶν ἀνθέων.

Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν διὰ τί τὸ ἔτος ν' ἀρχεται κατ' ἄλλον μῆνα; ὡς ἀρχὴ τοῦ ἔτους δὲν ἔπρεπεν ἄρᾳ γε νὰ προσδιορισθῇ ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἀνανεοῦνται τὰ κάλλη τῆς φύσεως, οὐχὶ δὲ ὁ θλιβερός καὶ παγετώδης Ἰαννουάριος, καθ' ὃν τὸ πᾶν ῥιγᾷ, μὴ θαλπόμενον ὑπὸ τῶν εὐεργετικῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων; Τὸ ἔαρ, πρὸςφύεστατα ἐπικληθὲν ὑπὸ τῶν Λατίνων *primum tempus*, δὲν ἔπρεπε νὰ κατέχῃ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ ἔτους; Καὶ εἶνε δίκαιον ὁ Μάιος, ὁ προσωποποιῶν μόνος καὶ τὰς καλλανὰς τῆς φύσεως καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν καλοκάγαθίαν τοῦ δημιουργοῦ, νὰ ἔρχεται πέμπτος, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ προεξάρχῃ καὶ βαδίζῃ πρῶτος τῶν ἐνδεκα αὐτοῦ συναδελφῶν;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΡΑΓΚΑΙΝΟΣ.

Αἱ τελευταῖαι αὐτοῦ ἀποδημίαι εἰς τὸν ἀρκτικὸν πόλον.

(Συγχ. "Ides" συλλ. 264 σελ. 609.)

—000—

Β'.

Τὸν Αὐγούστον τοῦ 1850 ἔτους ἐνδεκα πλοῖα ἐξημερῶν συγχρόνως τὰ παράλια τοῦ πορθμοῦ Βαζ-

ῥώ, ἐπὶ μὲν παρὰ τοῦ ἀγγλικοῦ ναυαρχείου ὑπὸ τὸν πλοίαρχον ὧστεν σταλέντα, πέντε δὲ ὑπὸ τοῦ κητοθήρου Πέννυ διευθυνόμενα. Ἀλλὰ καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Φραγκλίνου, ἦν Ἀρτεμισίαν τῆς 10' ἑκατονταετηρίδος δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν διὰ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς, ἔστειλεν ἰδίᾳ δαπάνη ἐν πλοῖον, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἡ Ἀμερικὴ ἕτερα δύο. Ἦλθε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἥρωας τῆς ἀρκτικῆς θαλασσοπορίας ὁ γέρον νάυαρχος 1ω. Ρός. Ποτὲ ἄρα κατὰ τὰ πρὸς τὸν πόλον πελάγη δὲν παρευρέθησαν συγχρόνως τοσαῦτα εὐρωπαϊκὰ πλοῖα, οὔτε τοσοῦτοι ἔμπειροι καὶ μεγάθυμοι ἄνδρες συνεμάχησαν ὑπὲρ εὐγενεστέρας ὑποθέσεως. Καὶ δὲν θέλομεν μὲν παρακολουθήσει ἑκαστὸν τῶν πλοίων τούτων κατὰ τὰς ἰδίᾳς αὐτοῦ ἐρεῦνας, θέλομεν ὁμῶς σημειώσαι τὰ κυριώτερα αὐτῶν ἔργα.

Κατ' ἀρχὰς περιστάσις τις ἐπὶ τοσοῦτον ἀνεπτέρωσε τὰς ἐλπίδας, ὥστε ἐνόμισαν πάντες, ὅτι ἀνεκάλυψαν τὰ ἴχνη τοῦ Φραγκλίνου. Ἐπὶ τῆς νήσου Βήτσεϋ καὶ τοὺς περίξ αἰγιαλοὺς εὗρον τρεῖς τάφους καὶ λείψανα κατασκευάσεως, ἀποδεικνύοντα ὅτι ἐκεῖνοι οὐκ ἐζήτουν διεχέμασαν ἐκεῖ ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθον εἰς τὰς ἀρκτικὰς χώρας· ἀλλ' οὐδὲν σημεῖον ἢ ἡμερολόγιον εὐρέθη ἀναγγέλλον τὴν μέλλουσαν αὐτῶν διεύθυνσιν. Πρὸς ποῖον ἄρα μέρος ἔπλευσαν ὁ Τρόμος καὶ τὸ Ἐρεθός;

Οἱ δύο πλοίαρχοι ὧστεν καὶ Πέννυ ἀπεφάσισαν τότε νὰ στείλωσι τὸ προσεχὲς ἕαρ εἰς διάφορα μέρη ἀποσπάσματα πρὸς ἀνίχνευσιν. Καὶ ἐν μὲν ἐπεχείρησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ παράλια τῆς Μελοβίλλης, ἕτερον δὲ τὸν πορθμὸν Οὐέλλιγκτων. Ἦν δὲ τὸ σχέδιον τοῦτο σύμφωνον πρὸς τὰς δοθείσας τῷ Φραγκλίνῳ ὁδηγίας, καθ' ἃς ἔμελλε νὰ διαβῇ τὸν πορθμὸν Βαρρόϋ, νὰ φθάσῃ μέχρι Βάγκης πρὸς δυσμὰς, ἐκεῖθεν δὲ νὰ στραφῇ πρὸς μεσημβρίαν, διὰ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Οὐέλλιγκτων, πρὸς τὴν Ἀμερικανικὴν ἡπειρον, καὶ νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὸν Βαχρίνειον πορθμὸν. Ἐὰν δὲ διὰ τοὺς παγετοὺς δὲν κατωρθοῦτο ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀξιολόγου τούτου προγράμματος, ἦτοι τῆς λύσεως τοῦ τέως ἀνεξήγητου προβλήματος, παρεγγέλλετο νὰ ἐξερευνήσῃ τὸ στενὸν Οὐέλλιγκτων, καὶ νὰ τραπῇ πρὸς ἄρκτον. Ἀλλ' ἕνεκα τῆς διπλάσιας ταύτης ἐντολῆς τοῦ Φραγκλίνου, οἱ ἀναζητοῦντες αὐτὸν ἠπόρουσαν νὰ διευθυνθῶσι.

Τὴν 14 Ἀπριλίου 1851, ἦτοι τὴν προτεραίαν τῆς ἀναχωρήσεως τῶν ἀποσπασμάτων, τὰ πληρώματα συνήλθον ἐν συμποσίῳ, καὶ τὴν ἐπιούσαν, μετὰ κοινὴν προσευχὴν καθ' ἣν ἐπεκαλέσθησαν τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν, ἡ τὰ ἔλκυθρα ἀνεχώρησαν διασχίζοντα τὴν πεπηγυῖαν ἐπιφάνειαν τῆς ἀθύσσου· τοσοῦτος δὲ ἦν τῶν ἀποσπασμάτων ὁ ἐνθουσιασμός καὶ τοσοῦτον τὸ θάρρος, ὥστε ποτὲ ἐπιχείρημα ἔχον δυσκολίας καὶ ἀνεκδιηγήτους ταλαιπωρίας καὶ στέρησεις ὁποίας τὸ προκείμενον, δὲν ἔτυχε τοιαύτης προθυμίας (1).

Καὶ τὰ μὲν ἀποσπάσματα συνέκειντο ἐξ ἀνδρῶν

ἑξακοσίων, δεκατέσσαρα δὲ ἔλκυθρα συρόμενα ὑπὸ γροενλανδικῶν κυνῶν (1), ἔφερον τροφὰς ἡμερῶν τεσσαράκοντα.

Ἐνίοτε, οὐρίου πνέοντος ἀνέμου, καὶ ὀμαλοῦ ἄντος τοῦ πάγου, ἀνεπεταννύοντο ἱστία ὑπὲρ τὰ ἔλκυθρα, καὶ ὡς ἀστραπαὶ ἔτρεχον τὰ χερσαῖα ἐκεῖνα σκάφη φέροντα πρὸς τὴν πρύμναν τὴν σημαίαν καὶ τὸ σύμβολον τοῦ ἀποσπάσματος.

Τὸ ἀποσπάσμα τὸ διοικούμενον ὑπὸ τοῦ πλοίαρχου Οὐμάνεϋ ἀνεκάλυψε νέαν γῆν, τὴν μετὰ ταῦτα ὀνομασθεῖσαν *Γῆν τοῦ πρίγκηπος Γάλλης*.

Ὁ δὲ ὑποπλοίαρχος Μάκ Κλίντων προσέβη καὶ πορρωτέρω· ὁ νέος οὗτος ναυτικός ὅστις μετὰ τινα ἔτη ἔμελλε νὰ σχίσῃ τὸν πέπλον τὸν καλύψαντα τοσοῦτον χρόνον τὴν τύχην τοῦ Φραγκλίνου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, ἐφάνη ἔκτοτε πιστὸς εἰς τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ σύμβολον *Πίστις καὶ θάρρος*. — *Καρτερία μέχρι τέλους*. Προήλασε δὲ ἐπὶ τοῦ πάγου καὶ πέραν τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς νήσου Μελοβίλλης, ὑπερβάς καὶ τοῦ Ἐδουάρδου Πάρρυ (1819—1820) τὴν ἀξιωματικὴν ἐκδρομὴν. Ὁ Κ. Πάρρυ εἶχε παραστήσει τὴν νῆσον ταύτην ὡς γῆν προνομιοῦχον μεταξὺ τῶν ἐρήμων ἐκείνων θαλασσῶν· τὴν ἀλήθειαν δὲ ταύτην ἐπεκύρωσε καὶ ὁ Μάκ Κλίντων, ποικίλα ζῶα καὶ φυτὰ ἀπαντήσας ἐκεῖ. Ἐτι ἀπὸ τοῦ μηνὸς Μαΐου εἶδε γλότν κατακαλύπτουσιν τὰς κοιλάδας καὶ τοὺς λόφους, καὶ τάρανδοι, λαγωοί, ἀλώπεκες, ἄγρια νῆσσα, πέρδικες, σκολόπακες, χαράδρουοι, καὶ βόες ἐπλανῶντο πανταχόσε. Παρατηρήθη δὲ καὶ ζωολογικὸν φαινόμενον περιεργότατον. Ἐκ τῶν ζώων, ἅτινα ποτὲ δὲν εἶχον ἰδεῖ ἄνθρωπον, τὰ μὲν σαρκόφωρα, οἷον ἄρκτοι, λύκοι καὶ λοιπὰ ἐρευγον ἅμα ἠλέποντα τοὺς ναύτας, τὰ δὲ χορτοφάγα, ὡς ὁ τάρανδος, ὁ βοῦς, ὁ λαγῶς ἔμενον καὶ ὅτε ἐπλησίαζον αὐτὰ οἱ ξένοι καὶ οὐδένα ἐδείκνυσαν φόβον, ὡς ἐπὶ τῶν μακαρίων ἡμερῶν τῆς ἐδῆμ, ὅπου καὶ ἄνθρωποι καὶ ζῶα συνεβίουν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδελφότητι ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ κοινοῦ αὐτῶν πλάστου. Ἀλλὰ φεῦ! ὡς καὶ κατὰ τὴν λοιπὴν γῆν οὕτω καὶ κατὰ τὴν νῆσον ταύτην ὁ ἄνθρωπος πρῶτος ἐτάραξε τὴν εὐτυχὴ τῶν ὄντων συμβίωσιν καὶ ἤρξατο χειρῶν ἀδίκων. Ὁ Μάκ Κλίντων καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐθαύσαν τὸ ἔδαφος τῆς νήσου διὰ τοῦ αἵματος τῶν εὐπίστων αὐτῆς κατοίκων, οἵτινες εἶχον ζῆσει ἕως τότε ἥσυχοι καὶ ἄγνωστοι. «Τοιαύτην δὲ εἶχομεν ἀφθονίαν, λέγει ὁ Μάκ Κλίντων, ὥστε τὴν αὐτὴν ἡμέραν προσελεύθημεν καὶ πέμμιαν, (2) καὶ πέρδικας, καὶ κρέας ἄρκτου ἡλειμμένον μετὰ στέατος χοίρου καὶ σκολάταν.»

Ἀλλὰ μὴ σπεύσωμεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι τὰ πάν-

(1) Ἐπειδὴ οἱ Ἑσκιμῶες δὲν κατόρθωσαν νὰ ἱεμαρῶσιν τάρανδους καὶ βόας, μεταχειρίζονται ἀντ' αὐτῶν κύνας.

(2) Ἰνδικὸν βρώμα συγχεόμενον ἐκ ξηροῦ βοείου κρέατος καὶ ἀλείμματι, οὗτινος γίνεται χρῆσις κατὰ μικρὰν ποσότητα, ὅπερ ὁμῶς εἶναι θρεπτικώτατον. Διὰ τὰς δύο ταύτας ιδιότητας χρησιμεύει ὑπὲρ πάν ἄλλο εἰς τοὺς περιερχομένους τὰς ἐρήμους ἐκεῖνας. Μία ἐκὰ πέμμιος ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἑξ ὀκάδας κρέατος γωποῦ.

(1) Ὅρα ἔχουσιν τοῦ πλοίαρχου ὧστεν πρὸς τὸ Ναυαρχεῖον.

τα ἦσαν μέλι καὶ γάλα. Ἐξ ἐναντίας οἱ περιηγηταὶ πολλὰς ὑπέστησαν δοκιμασίας· τὸ ψῦχος μάλιστα ἐγένετο ἐνίοτε δριμύτατον, τὸ δὲ θερμόμετρον (centigrade) κατέβη μέχρι τοῦ 56 βαθμοῦ. Οὐαὶ τῷ ταιλαιπώρῳ ἐκείνῳ ὅστις θέλων νὰ πῇ ἡγγίξε τὰ χεῖλη ἐπὶ τοῦ ἀγγείου, ἢ μὴ φορῶν χειρόκτια ἐλάμβανεν ἀνὰ χεῖρας τεμάχιον μετάλλου! διότι τὸ δέρμα τῶν χειλῶν ἢ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐκολλᾶτο ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ἢ ἐπὶ τοῦ μετάλλου, ὡς εἰ προσεδάλλετο ὑπὸ παρυρκατωμένου σιδήρου.

Εὗρον δὲ μετὰ τριάκοντα καὶ ἑν ἔτη καὶ τὰ ἐφόδια ὅσα εἶχεν ἀποθέσει ἐκεῖ ὁ Πάρρυ καὶ ὠφελήθησαν μάλιστα ἀπ' αὐτῶν. Χαράξαντες δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ὀφρύας βράχου ὑψηλοῦ ἐπιγραφὴν, ὑπὸ τὴν ἄλλην τὴν χαραχθεῖσαν ἐπὶ Πάρρυ, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν νῆσον Γρίφφιτ.

Ὁ δὲ πλοίαρχος Πέννυ ἐξηρεῖνα τὸν μακρότατον πορθμὸν Οὐέλλιγκτον· διαβὰς αὐτὸν καὶ προχωρήσας μέχρι τῆς 77^{ης} πλάτους, ἀνεκάλυψεν inlet ἢ νέον πορθμὸν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ὠνόμασε πορθμὸν τῆς βασιλείας. Ἀφοῦ δὲ διέτρεξεν ἐτέρας λεύγας ὑπὲρ τὰς πεντήκοντα ἐπὶ τοῦ πάγου, εὗρέθη παραδόξως πλησίον ἀχανοῦς θαλάσσης ἀνευ πάγων ἐκτεινομένης πρὸς ἄρκτον· ἀλλὰ δι' ἑλλειψιν καὶ χρόνου καὶ ἐφοδίων δὲν ἐξηρεῖνησε τὰ παράλια καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς περιέργου ταύτης θαλάσσης, ὅπου εἶδε φώκας καὶ πτηνά. Τὴν θάλασσαν ταύτην ἀνεγνώρισε μετὰ ταῦτα συμπληρωτὴς τοῦ Κέν.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ἰουλίου ἐπανῆλθον εἰς τὴν νῆσον Γρίφφιτ ὅλα τὰ ἀποσπάσματα, φέροντα ἀξιολόγους μὲν ἐπιστημονικὰς εἰδήσεις, οὐδεμίαν ὅμως περὶ τῆς μυστηριώδους τύχης τῶν πληρωμάτων τοῦ Τρόμου καὶ τοῦ Ἑρέβου.

Ἐίπομεν ἀνωτέρω ὅτι ὁ Ἰωάννης Ῥὸς ἦλθεν αὐτοπροσώπως φέρων τὴν συνδρομὴν τῆς ἐμπειρίας καὶ τοῦ θάρρους αὐτοῦ, οὐδ' ἐφοβήθη ὁ ὀγδοηκονταῦτης ἀπόμαχος τῶν ἀρκτικῶν θαλασσῶν νὰ τρέξῃ, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῇ, εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Φραγκλίνου, ἐπὶ μικροῦ πλοίου ἑκατὸν εἴκοσι τόννων, καταφρονῶν τοὺς πολλοὺς καὶ δεινοὺς κινδύνους ὧν καὶ ἄλλοτε παρ' ὀλίγον ἐγένετο θῦμα κατὰ τὰ πελάγη ἐκεῖνα. Ἐπιχειρήσας προηγουμένως δύο ἀποδημίας, ἐπλούτισε τὴν γεωγραφικὴν ἐπιστήμην διὰ πολυαριθμῶν ἀνακαλύψεων· ἡ δευτέρα μάλιστα (1829-1833) ἐγένετο γνωστοτάτη διὰ τὰς δραματικὰς αὐτῆς περιπετείας. Ὁ Ἰάκωβος Ῥὸς, ἀνεψιὸς τοῦ ὁμωνύμου θαλασσοπόρου, ὁδηγῶν ἀπόσπασμα, ἀφοῦ ἀνεγνώρισε τὴν γῆν τῆς Βαυθίας, ἀνεπέτασε πρῶτος τὴν 4 Ἰουνίου 1830 τὴν βρετανικὴν σημαίαν ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ μαγνητικοῦ πόλου· ἀποκλεισθεὶς ὅμως ἐπὶ τέσσαρας χειμῶνας ὑπὸ τῶν πάγων, ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαλεῖται τὸ πλοῖον ἐκεῖ σχεδόν, ὅπου καὶ ὁ Πάρρυ πρὸ ὀκτῶ ἐτῶν κατέλιπε τὸ ἴδιον αὐτοῦ. Σωθεὶς ὡς ἐκ θαύματος ἐκ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τούτου, ἀγνώστου εἰς τὰ χρονικά τῆς ἀρκτικῆς θαλασσοπορίας, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου πρὸ δύο ἐτῶν ἐθεωρεῖτο ἀποθάνων· ἀλλ' ἡ μνήμη τῶν τοιοῦτων κινδύνων δὲν ἀνεχαίτισε τὸν γέροντα ναύαρχον. Τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῆς φιλίας

καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἴσως δὲ καὶ ἐπιθυμία νέας δοξῆς, ἐξωγόουν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ ἀπέκρουν τὰ πάγη τῆς πρεσβυτικῆς ἡλικίας· ἀλλὰ μάτην ἀνεζήτησε τὸν Τρόμον καὶ τὸ Ἑρέβος. Ὅτε δὲ ἐρθασιν ὁ χειμὼν ὁ Ἰωάννης Ῥὸς, ὅπως στείλῃ εἰδήσεις πρὸς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ φίλους αὐτοῦ, ἀφῆκε δύο περιστεράς ὥς εἶχε δώσει αὐτῷ κυρία τις ἐν Σκωτίᾳ· ἡ ἐτέρα δὲ αὐτῶν ἐπανῆλθε τὴν 13 Ὀκτωβρίου εἰς τὸν οἰκεῖον περιστερῶνα, διατρέξασα ἐντὸς δέκα ἡμερῶν 4,500 χιλίόμετρα καὶ ἐπέκεινα. Διεχείμασε δὲ ὁ Ῥὸς ἐν τῇ νήσῳ Γρίφφιτ μετὰ τῶν πλοίων τοῦ Ἰστέν.

Ἰδοὺ πῶς περιγράφει ἐν τῷ ἡμερολογίῳ αὐτοῦ ὁ Κ. Ὁσθόρν, ἀξιωματικὸς ἐκ τῶν δραστηριωτέρων, τὸ πλοῖον ἐν ᾧ διεχείμασε. α Φαντάσθητε τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ πλοίου, οὗ τινος ὅλαι αἱ ὀπαὶ καὶ αἱ θύραι εἰσὶν ἐπιμελῶς κεκλεισμέναι ὅπως μὴ εἰσχωρήσῃ ἐξωθεν ἀήρ ἢ ἐξατμισθῇ ἡ ἐσω θερμότης! Τὴν ὥραν τοῦ προγεύματος φέρουσι συκαλάταν καπνίζουσιν, ἢ ὁ ἀτμός μιγνυόμενος μετὰ τῆς ἄχνης τῆς ἐξερχομένης ἀπὸ τῶν στομάτων τοῦ πληρώματος, γεμίζει τὸ πλοῖον πυκνοτάτης ὁμίχλης. Ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὅπου ἡ θερμοκρασία καταβαίνει πολλάκις μέχρι 40°, ἐνῷ ἡ τοῦ ἐσωτερικοῦ διατηρεῖται πάντοτε ἴση πρὸς 40°, ἀόρατοι ἀναψυκτῆρες ἀνανεοῦσιν ἀδιακόπως τὸν ἐσωτερικὸν ἀέρα. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ προγεύματος, γινόμενου ἐν φαιδρότητι, τὸ πλήρωμα φέρον θερμότητα ἐνδύματα ἀναβαίνει εἰς τὸ κατὰστρωμα, ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν ἄμεσον καὶ ταχεῖαν μεταβολὴν τῆς θερμοκρασίας, ἐνῷ οἱ ὑπηρεταὶ μένουσι κάτω ἵνα καθαρίσωσι τὸ πλοῖον καὶ ἐτοιμάσωσι τὰ τοῦ γεύματος. Μετ' ὀλίγον οἱ ἀξιωματικοὶ ἐπιθεωροῦσι μετ' αὐστηρότητος τὸ τε πλήρωμα καὶ τὸ πλοῖον, ἵνα βεβαιωθῶσιν ἐὰν καὶ κατ' ἀμφοτέρας διατηρεῖται ἡ καθαριότης (1). Ἐῖτα ἐκπληροῖ ἕκαστος τὴν ἰδίαν ὑπηρεσίαν, εἴτε σαρῶν τὸ κατὰστρωμα, εἴτε δίδων πρὸς τὸν μάγειρον χιόνα ὅσης ἔχει ἀνάγκην πρὸς παρασκευὴν τῶν ἐδεσμάτων κτλ. Τινὲς δὲ καὶ παίζουσιν ἐπὶ τοῦ πάγου ἐὰν τὸ ψῦχος δὲν εἶναι ὑπερβολικόν, ἐνῷ ἄλλοι καθήμενοι ὀπισθεν τοῦ πλοίου συνδιαλέγονται περὶ τε τῶν παρελθόντων καὶ τῶν μελλόντων. Τὴν μεσημβρίαν δίδονται ἐν ἀφθονίᾳ ρόφημα, κρέας παστὸν καὶ μάλιστα γεωμηλα πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀνδρικωτάτην τὴν δριξίν ναύτας, καὶ μετ' αὐτὸ ἐπιδίδονται εἰς γυμνασίας. . . Τὸ δ' ἐσπέρας δεῖπνοῦσι καὶ πίνουνσι τέϊον. Ὅσακις δὲ εἶναι ἡμέρα διδασκαλίας, διδάσκαλοι καὶ μαθηταὶ ἀσχολοῦνται εἰς ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ ἱερογραφίαν. Παίζουσιν πρὸς τούτοις καὶ χαρτίαν καὶ πεσσούς (ζατρίκιον), καὶ συνδιαλέγονται καπνίζοντες, καὶ ροφούντες σίκερα μέχρι τῆς ὥρας τοῦ ὕπνου. »

Ἡ περιγραφή αὕτη ἐξεικονίζει τοὺς περιηγητὰς ὡς

(1) Ἡ καθαριότης, ἀναγκασιότατη πανταχοῦ καὶ πάντοτε εἰς τὴν υἱείαν, καθίσταται ἐτι μᾶλλον ἀναγκαία πρὸς τοὺς εὐρισκόμενους κατὰ τὰς πρὸς τὸν πόλον χώρας· διότι ἡ ὑγρασία καὶ ἄλλαι ἐλλείψεις γεννῶσι τὴν νέσον στομακάκην, τρομερὰν καὶ ἀναπόφευκτον μάστιγα τῶν τόπων ἐκείνων. Πολλὰ πλοῖα ἐκ τῶν ἀπερχομένων εἰς τὸν ἀρκτικὸν πόλον περιβάλλονται ἐσθῶν μετὰ φελλοῦ, ὅπως μετριάσῃ τὸ ψῦχος καὶ ἡ πλέον ταύτης ἐπικίνδυνος ὑγρασία.

ἄλλους συβαρίτας. Ἐάν ὅμως ἐνθυμηθῶμεν ὅτι τὸ πλοῖον ἐφ' οὗ ταῦτα γίνονται εὐρίσκεται κατὰ τὸν πόλον, μεταξὺ ἀχανῶν ἐρήμων πάγου, ὅστις πιθανώτατον νὰ συντρίψῃ μετ' ὀλίγον αὐτό, ὅτι ἡ φοβερά ἀρκτική θερμοκρασία ἀπειλεῖ καὶ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς νὰ μεταβάλλῃ εἰς κρύσταλλον, καὶ ὅτι ἐπὶ πολλοὺς μῆνας δὲν διαλύονται τὰ πυκνότερα σκότη, δὲν αἰσθανόμεθα καὶ ἄκοντες θαυμασμόν ὑπὲρ τῶν ἀδαμάστων ἀνδρῶν, οἵτινες τοσούτῳ προθύμως καταφρονοῦσι τοιούτους κόπους καὶ τοσούτους κινδύνους;

Τὸ θέρος τοῦ 1854 ἔτους, τὸ πλοῖον τοῦ Ἰωάν. Ρὸς καὶ τὰ τοῦ Ἰλστεν καὶ Πέννυ ἐπανήλθον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, κομίζοντα τὴν εἰδήσιν ὅτι μάταιοι ὑπῆρξαν πάντες αὐτῶν οἱ ἀγῶνες.

Ἀλλὰ καὶ τῶν ἀμερικανῶν πλοίων οἱ ἀγῶνες ἀπέτυχον ἀποκλεισθέντα ἐπὶ δέκα ὁλοκλήρους μῆνας μεταξὺ ὀγκωδεστάτων πάγων ἐντὸς τοῦ πορθμοῦ Οὐ-ἐλλιγκτον, παρεσύρθησαν ὅτε ἤρχισεν ἡ διάρρηξις αὐτῶν, πρῶτον μὲν μέχρι τῆς βορειοτέρας ἄκρας τοῦ πορθμοῦ, εἶτα δὲ πρὸς νότον διὰ τῶν στενῶν διέτρεξαν μετὰ τοῦ πεπηγότος πεδίου ὑπὲρ τὰς τετρακοσίας λεύγας, καὶ μετὰ πολλοὺς κινδύνους ἤλθον τέλος πάντων σῶα εἰς τὸν ὄρμον Βαρφίνον.

Καὶ ὅμως ὅσον ἀκατανίκητα ἐφαίνοντο τὰ ἐμπόδια, τόσον ἐπετεινετο ἡ ἐπιμονὴ τῶν ἀναζητούντων τὸν Φραγκλῖνον· ὅθεν ἐνῶ τὰ πλοῖα τοῦ Ἰλστεν καὶ τοῦ Πέννυ ἦσαν ἐτι ἐντὸς τοῦ στενοῦ τοῦ Βαρφίν, ἄλλο πλοῖον ἀναχωρήσαν ἐκ τοῦ λιμένος Ἀβερδὴν ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Κέννεδυ, διευθύνθη πρὸς τὰ ἀρκτικά πελάγη. Ἡ Κ. Φραγκλῖνου ἐφοπλίσσατο καὶ δεύτερον (1854) τὸ αὐτὸ πλοῖον τὸ πρὸ ἐνός ἔτους σταλὲν παρ' αὐτῆς ἀλλ' ἐπανελθὼν ἀπρακτον, ἐξαπέστειλεν εἰς τὸν πόλον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πάγοι ὤθησαν αὐτὸ πρὸς τὸ στενὸν Prince-Regent, ἠναγκάσθη νὰ διαχειμάσῃ ἐντὸς τοῦ ὄρμου Βάττω κατὰ τοὺς αἰγιαλοὺς τοῦ Νόρθ Σόμερσετ. Ὁ δὲ πλοίαρχος καὶ ὁ νέος ὑποπλοίαρχος Βελλῶ, Γάλλος τὸ γένος, ἐπεχείρησαν, μεταξὺ τῆς διαρκoῦς τοῦ πόλου νυκτός, καὶ παντοίων ἄλλων ταλαιπωριῶν καὶ στερήσεων, καὶ ψυχῶν θριμυτάτου πολλὰς ἐκδρομὰς, ἐξ ὧν μία διήρκεσε μῆνας τρεῖς· ἀλλὰ καὶ τούτων οἱ κόποι ἐμτακίωθησαν οὐδὲ ἔχνος εὗρον τοῦ Τρόμου καὶ τοῦ Ἐρέθους. Κατὰ τινὰ τῶν περιηγήσεων τούτων ὁ Βελλῶ ἀνεκάλυψε κατὰ πρῶτον στενὸν διαχωρίζον τὸ Νόρθ Σόμερσετ ἀπὸ τῆς χερσονήσου Βουθίας, τῆς ἐξωτάτης πάντης ἄκρας τῆς ἀμερικανικῆς ἡπείρου.

Περίεργον νὰ ἴδωμεν πῶς ἐπιχειροῦσι τὰς ἐπὶ τῶν πάγων ἐκδρομὰς οἱ ἀτρόμητοι τοῦ πόλου ἐξερευνηταί.

Περὶ τὸ ἀμαυρὸν λυκαυγὲς συνοδία ἐκ πέντε ἢ ἑξ ἀνδρῶν ἀναχωρεῖ. Φοροῦσι δὲ ἐνδυμα μαλλωτὸν ἢ καὶ μηλωτάς, μεγάλα ὑποδήματα, καὶ διόπτρας πλατυτάτας, ἢ ἀντ' αὐτῶν προσωπίδας ἐξ ἐλασμάτων σιδηρῶν ὅπως προφυλάσσονται ἀπὸ τῆς κινδυνωδεστάτης λάμπσεως τῆς χιόνος (1). Ἐλκυθρα συρόμενα

ὑπὸ κυνῶν φέρουσι τὰ ἐργαλεῖα πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὰ ἐφόδια αὐτῶν, οἷον πέμμικαν, δίπυρον, τέιον, σάκχαρ, ἄλευρον καὶ οἶνόπνευμα. Ἡ συνοδία διατρέχει μετὰ μόχθων ἔδαφος σαλευόμενον καὶ τραχύ, καὶ ποτὲ μὲν ἀναβαίνει λόφους ὑψηλοὺς καὶ ἀποτόμους, ποτὲ δὲ βυθίζεται μέχρι γονάτων ἐντὸς λάκκων μεστῶν ὕδατος πεπηγότες. Πολλάκις πλατὺ ρεῦμα ὕδατος φράσσει τὴν ὁδόν, καὶ τότε περῶσιν αὐτὸ ἐντὸς πλοιαρίου ἐκ καουτσούκ. Ἐν τοσούτῳ ὁ ὀξύτερος ἀνεμος σχίζει τὰ πρόσωπα, ὥς εἰ ἐμαστίζοντο σφοδρῶς διὰ λωρῶν δερματίνων. Τὸ ψῦχος ὁμῶς πηγνύει τὸ αἷμα, καὶ τὸ δέρμα πρῶτον μὲν γίνεταί μελανόν, εἶτα δὲ λευκωπὸν· εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ τριφθῇ τὸ πρόσωπον μετὰ χιόνος ἵνα διευκολυνθῇ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος. Ἡ ἄγνη τοῦ σώματος πηγνύεταί ἅμα ἐξελθούσα καὶ μεταβάλλεταί εἰς χιόνον. Τὸ γένειον προσκολλᾶται εἰς τὸ ἐνδυμα, καὶ δὲν ἀποσπᾶται εἰμὴ κοπτόμενον διὰ ψαλίδος. Ἡ χιών σκορπιζομένη ὑπὸ τῆς τρομερᾶς χιονώδους θεέλλης (snow-drift) μαστίζει τὰ πρόσωπα, εἰσδύει εἰς τοὺς ῥώθωνας καὶ τὸν λαυμόν, καὶ ἐπικαθήμενη εἰς τὰ βλέφαρα συγκολλᾷ αὐτὰ καὶ κλείει τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐπὶ δὲ τῆς τήξεως τῆς χιόνος, αἱ δυσκολίαι καθίστανται ἀνυπέρβλητοι· διότι τὸ ἔδαφος μεταβάλλεταί εἰς ἀπέραντον τέναγος ἐντὸς τοῦ ὁποίου πίπτουσιν ἀδιακόπως καὶ ἄνθρωποι καὶ κύνες καὶ ἔλκυθρα. Εἰς τὰ δεινὰ ταῦτα προστίθεται μετὰ μικρὸν καὶ ἄλλο, τὸ τῆς ἀντανακλάσεως τοῦ καταλείκου ἐνδύματος τοῦ ἐδάφους, ἐνεκα τῆς ὁποίας ἐπέρχεται ζάλη ἢ ὄψις διαταράσσεται καὶ δὲν διακρίνει τὰς ἀποστάσεις· ὁ ἀὴρ φαίνεται ὅτι πυκνοῦται, τὰ ἀντικείμενα λαμβάνουσιν ἄλλας ἀναλογίας, ὥστε ἡ ἀλώπηξ παρὰδείγματος χάριν σοὶ φαίνεται, καὶ πλησίον σου ὄνσα, τερατώδης ἄρκτος, καὶ τὸ πλεόν ἀνώμαλον ἔδαφος νομίζεις ὁμαλώτατον, ὥστε πολλάκις ἀνυψῶν τὸν πόδα ἵνα ἀναβῇς λόφον πίπτεις εἰς βάθος. Διὰ ταῦτα πάντα ὁ περιηγητὴς ἀναγκάζεται νὰ προχωρήσῃ διστάζων καὶ οὕτως εἰπεῖν ψηλαφῶν (1).

Μετὰ δέκα ἢ δώδεκα ὥρων ὁδοιπορίαν, ἡ συνοδία ἀναπαύεται, μακαρίζουσα ἑαυτὴν εἰ ποτε κατώρθωσεν νὰ προχωρήσῃ οὕτῳ ἢ δέκα μίλια. Κατὰ τὰς διακεκαυμένας ἐρήμους τῆς Ἀμερικῆς ὁ καμηληλάτης εὐρίσκει τὸ ἐσπέρας τοῦλάχιστον τὸ φρέαρ τῆς ὁάσεως καὶ καθεύδει ὑπὸ φοίνικα. Ἀλλὰ κατὰ τὰς κατεψυγμένας χώρας τοῦ πόλου ὁ περιηγητὴς ἔχει ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν οὐρανὸν σιδηροῦν, καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας γῆν πεπηγυῖαν, κατὰτρυχόμενος ὑπὸ ψυχῆς 25 ἕως 40 βαθμῶν, καταλύει τὴν νύκτα ἐντὸς σκηνῆς ἐκ πάγων, καὶ ἵνα κατασκευάσῃ αὐτὴν ὅπως καὶ οἱ ἱσκιμῶι, κατατρίβει πολλὰς ὥρας. Καὶ ὅμως οἱ περιηγηταὶ ὁμιλοῦσι μετ' εὐγνωμοσύνης διὰ τὰς ἐλκεῖνας ταύτας καλύδας

(1) Οἱ ἱσκιμῶι φοροῦσι προσωπίδα γοῦ γ λ ι καλουμένην. Εἰς τὴν ἑνεκα τῆς λάμπσεως τῆς χιόνος ἀποτόφλωσιν (snow-blindness) ὑποπίπτουσιν ὅσοι ἀτενίζουσιν ἐπὶ πολὺ καὶ ἀνευ διοπτρῶν ἢ ἄλλου καλύμματος τὴν χιόνον.

(1) Ὁ δανὸς πλοίαρχος Ἑϊνσον, βλέπων φεύγουσαν ἀδιακόπως τὴν γῆν ἣν ἐξελάμβανε πλησίον κειμένην, ἐπανήλθεν ἐντρομος διηγηθεὶς ὅτι βράχοι μαγνήτου κείμενοι ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἀπέτρεψαν αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἀκουστικῆς εἰσὶ περιεργότατα. Οἱ ἴχιοι ἐπὶ τοσούτον ἀκούονται βροντώδεις, ὥστε ὁ κτύπος μικρᾶς πέτρας ἵχει πολλάκις ὡς κρότος κανονίου.

διότι ὁ πάγος ἐμποδίζον ρύσει τὴν ἐξέλιξιν τῆς θερμότητος, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ὕλην καθιστᾷ τὸ περιέχον θερμόν. Πανταχοῦ ὁ δημιουργὸς ἔθετο τὴν θεραπείαν παρὰ τὴν ἔλλειψιν.

Ἀφοῦ δὲ φάγωσι μετὰ σπουδῆς πέμμικον ἀναλυομένην ὑπὸ τοῦ φανοῦ ἥτις ἀνάπτεται δι' οἶνοπνεύματος, καὶ πῖωσι τέϊον, ἐξαπλοῦνται ἐπὶ τῆς χιόνος καὶ κοιμῶνται ὑπὸν βαρύν. Θέτουσι δὲ πρῶτον ἐπὶ τοῦ στήθους τὰ χειρόκτια καὶ τὰς κάλτας αὐτῶν ἵνα στεγνώσωσι. Τὴν ἐπιούσαν ὁλοὶ ἐγείρονται ἐνωρίς ἴσως δὲ καὶ μετὰ τινος δυσαρσεκειᾶς ἀπὸ τῆς πεπηγυίας αὐτῶν κλίνης. Δοθέντος δὲ σημείου, τὰ περὶ τὴν καλύβην λευκὰ λοφίδια συνταράσσονται, καὶ πηδῶσιν ἐκτός αὐτῶν οἱ κύνες τῶν ἐκλύθρων, οἵτινες ἔρχονται νὰ ζητήσωσι τροφήν (1). Μετὰ τὸ λιτὸν πρόγευμα οἱ περιηγηταὶ ἀναχωροῦσι βαρύτερον ἔχοντες τὸ ἐνδύμα, διότι ἡ χιών τῆς προτεραιᾶς ἀναλυθεῖσα ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ σώματος μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος εἰς πάγον, καὶ κατέστησεν αὐτὸ σκληρόν, βαρὺ καὶ κατὰψυχρον.

Ἰδοὺ πῶς παρέρχονται μῆνες ὀλόκληροι.

Καὶ αξιοθαύμαστος μὲν ἡ ἀνδρία ἐκείνων οἵτινες χάριν μόνον τῆς ἐπιστήμης ἐκθέτουσιν ἑαυτοὺς εἰς τοιοῦτους κινδύνους, αξιοθαύμαστος δὲ καὶ ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, τοῦ δόντος δύναμιν εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅπως ἀντέχῃ εἰς τοιαύτας κακουχίας· οὐκ ὀλίγοι ὅμως περιηγηταὶ ἐπανῆλθον ἐκ τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν προσβεβλημένοι ὑπὸ δεινῶν νόσων, καὶ μάλιστα τῆς στομακάκης καὶ τῶν ρευματισμῶν. «Μιᾶς ἡμέρας καὶ μιᾶς νυκτὸς διατριβὴ κατὰ τὸν πόλον, εἴπέ τις τῶν ὀνομαστοτέρων περιηγητῶν, ταλαιπωρεῖ καὶ γηράσκει τὸν ἄνθρωπον πλέον τῆς ἀλλαχοῦ διατριβῆς ἐφ' ὀλόκληρον ἔτος. »

Ἀλλ' ἡ φύσις ἀμείβουσα καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀνακουφίζουσα τὰς ταλαιπωρίας ταύτας, ἐπιδεικνύει πρὸς τοὺς περιηγητάς, ὡς πρὸς προνομιούχα τινὰ ὄντα, τὰ μεγαλοπρεπέστατα τῶν φαινομένων. Ὁ οὐρανὸς μάλιστα γίνεται θέατρον σκηνῶν λαμπροτάτων· καὶ νῦν μὲν ἄλως περιστέφει τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, νῦν δὲ οἱ δύο οὗτοι ἀστέρες, ἀντανakλώμενοι ἐπὶ ἐνὸς ἢ πολλῶν νεφῶν, φαίνονται πολυπλασιαζόμενοι καὶ συνοδοὺς ἔχοντες ἄλλους ἡλίους καὶ ἄλλας σελήνας, παρηλίους λέγῳ καὶ ἀνθηλίους καὶ παρασελήνας, καὶ ἄλλοτε πολλὰ τῶν μετεώρων τούτων λάμπουσι ταυτοχρόνως, ὥστε ἡ φύσις, ἀγαπῶσα τὴν πολυτέλειαν, περιεβλήθη διὰ τῶν ὠραιότερων αὐτῆς κοσμημάτων. Ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ θεατοῦ ἐντροπᾷ τότε ἐν θεάματι ἀγνώστῳ κατὰ τὰ ἡμέτερα κλίματα. Πολλάκις ἡ σελήνη λαμβάνει σχήματα καὶ παράδοξα καὶ ποικίλα. Τὰ κατώτερα αὐτῆς ἄκρα γίνονται ὀδοντωτά, καὶ ἄλλοτε ἐξακοντίζει πρὸς τὰ κάτω μα-

κρὸν καὶ συμπεπλεγμένον ὄγκον ἀκτίνων, ὅστις στηριζόμενος ἐπὶ τῆς γῆς, φαίνεται ὡς στήλη τις κολοσιαία ἐφ' ἧς καθήται ὁ δίσκος τῆς σελήνης ὡς λυχνία πολύφωτος.

Πολλάκις κατὰ τὰς μακρὰς ἐκεῖνας νύκτας τὸ βόρειον σέλας ἀνάπτει τὸ ἠλεκτρικὸν αὐτοῦ πῦρ καὶ φωτίζει τὸ στερέωμα διὰ ποικίλων λάμψεων. Ποτὲ μὲν φαίνεται ὡς περιανγῆς τις ταινία περιζωννύουσα τὸν οὐρανόν, καὶ φθάνουσα μέχρι τοῦ ὁρίζοντος, ποτὲ δὲ ὡς μεγάλαι στήλαι πυρὸς ὧν τὰ μὲν βάθρα κεῖνται ἐπὶ τῆς γῆς, αἱ δὲ κορυφαὶ συγχέονται μετὰ τῶν νεφελῶν, ἢ ὡς πολυχρώματοι σημαῖαι κυματίζουσιν κατὰ τὸν οὐρανόν. Ἄλλοτε πάλιν ὁ ἐπουράνιος οὗτος Πρωτεὺς πολυπλασιάζων εἰς τὸ ἐπάπειρον χρώματα, διατρέχει μετὰ ταχύτητος τὸν οὐρανόν, σθένεται διὰ μιᾶς, καὶ ἀναφαινόμενος ἐπὶ μικρὸν ἐξαφανίζεται καὶ πάλιν. Ἐνίοτε μακρὰ γραμμὰ φωτὸς, ὅμοιαι πρὸς πυροτέχνημα ἐξακοντιζόμενον πρὸς οὐρανόν, ἀκτινοβολοῦσιν ἀπὸ τοῦ πόλου πρὸς τὸ μεσουράνιον, καὶ ἀναπτυσσόμεναι ἀνεπαίσθητως κατὰ τε τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν λάμψιν καταπλέγουσι τὸ στερέωμα. Ὁ οὐρανὸς ἐκτοξεύει τότε σπινθῆρας συρίζοντας καὶ κροτούντας ὡς μέγα πυροτέχνημα.

Καὶ τέρπεται μὲν ὁ θεατὴς καὶ θαυμάζει τὰ ἐξαισια ταῦτα φαινόμενα, ἀλλὰ καὶ ταρασσεται συγχρόνως, διότι ἔμαθεν ἐκ πείρας ὅτι προμηνύουσι θύελλαν.

Ἄλλοτε πάλιν τὸ βόρειον σέλας ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τοῦ πολιτικοῦ κύκλου, ἢ καὶ βάλλων τὰς ἀκτῖνας πέραν τοῦ τροπικοῦ φωτίζει ὀλόκληρον σχεδὸν τὸ ἡμισφαίριον· τὸ 1859 ἔτος, τὴν νύκτα τῆς 28 πρὸς τὴν 29 Αὐγούστου τὸ σπάνιον τοῦτο φαινόμενον ἔτερεψε τοὺς κατοίκους τῆς Ῥώμης, τῶν Παρισίων καὶ ἄλλων τινῶν μερῶν. Κατ' ἀξιοσημείωτον δὲ σύμπτωσιν καὶ κατὰ τὸ μεσημβρινὸν ἡμισφαίριον, εἰς Χιλί, ἐπέλαμψε τὴν 1 Σεπτεμβρίου, ὁ ἐστὶ μετὰ τινος ἡμέρας, βόρειον σέλας· πάντες ἐνθυμούμεθα πόσας ἀλλοιώσεις ἔπαθε τότε ὁ μαγνήτης, ὅστις ὡς ἄλλος παράφρων περιεπλανᾷτο ἀλληλοδιαδόχως ἄστατος. Ἐπὶ πολλὰς δὲ ἡμέρας ὁ ἐπίγειος μαγνητισμὸς ἀπολέσας τὴν ἰσοσταθμίαν αὐτοῦ ἐφάνη ἀνατραπεῖς, καὶ οἱ ἠλεκτρικοὶ τηλεῖγραφοι ἀμφοτέρων τῶν ἡμισφαιρίων διαταραχθέντες μετέδιδον ἀσυναρτήτους εἰδήσεις. Αἱ τρικυμίαι αἵτινες τὸν μετὰ ταῦτα μῆνα ἐνέσκηψαν καὶ κατὰ τὰς ἡμετέρας θαλάσσας καὶ ἐπέφεραν τοσαῦτα ναυάγια, δὲν ἦσαν βεβαίως ἀσχετοὶ πρὸς τὴν μεγάλην ἐκείνην μαγνητικὴν καταιγίδα, ἧς αἱ περιπέτειαι ἐξέπληξαν τοὺς καθ' ἡμᾶς σοφοὺς.

Ὁ κατὰ τὸν πόλον ἀντικατοπτρισμὸς γίνεται μὲν πολλάκις παραίτιος σφαλμάτων, ἀλλὰ καὶ ποικίλων περιεργωτάτων φαινομένων. Ὁ φλογερὸς ἥλιος, διαδεχόμενος τὰ δριμύτατα ψύχη τοῦ διεξοδικοῦ χειμῶνος, καὶ μὴ δύων ἐπὶ πολλοὺς μῆνας, θερμαίνει τὴν γῆν, ἐπομένως δὲ καὶ τὰ κατώτερα ἀτμοσφαιρικά στρώματα, ἅτινα καθιστάμενα οὕτω ἐλαφρότερα, εὐκολύνουσι τὴν εἰσβολὴν τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων· ἀλλ' ὅταν αὗται, ἀπαντῶσαι τὰ ἀνώτερα στρώματα, εἰς ὡς ψυχρότερα καὶ πυκνότερα δὲν δύνανται νὰ εἰσδύωσι, ἀντανakλῶνται ὡς ἐπὶ κατόπτρου, καὶ πα-

(1) Οἱ ἐσκιμῶτες κύνες κοιμῶνται ἐν ὑπαίθρῳ, ὅσην ὁρμὴν καὶ ἐν εἶναι τὸ ψύχος. Ἡ δὲ χιών, πίπτουσα τὴν νύκτα, σκεπάζει αὐτοὺς ὡς διὰ μανδύου μαλακοῦ καὶ θερμοῦ, πάγος πολλῶν ποδῶν ἔχουσα ἐνίοτε, δι' ἧς ἡ θερμὴ τῆς ἀνάπνευς ἀνοίγει ὁδὸν ὅπως ἀνανεοῦται ὁ ζωτικὸς ἀήρ. Κατὰ τὰς Σελανδίας νήσους αἱ ἀγέλαι τῶν προβάτων κοιμῶνται ὅπως καὶ οἱ κύνες αὐτοὶ δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος.

ριστάνουσι τὰ ἀντικείμενα ἀνεστραμμένα, τότε ἡ ἰσορροπία τοῦ ἀέρος εἶναι ἀστατος, καὶ παρὰ τὸ συνήθες αἱ διάφοροι αὐτοῦ ζῶναι καθ' ὅσον ὑψοῦνται γίνονται πυκνότεραι. Ἰδοὺ δὲ τί συμβαίνει τὰ ἀντικείμενα κατοπτριζόμενα κατὰ πρῶτον, παριστάνονται τὸ δεύτερον ἐπὶ ὑψηλοτέρου στρώματος ἀέρος, καὶ ἀναφαίνονται ἀναστραμμένα ἐπὶ τρίτου. Αἱ τρεῖς δὲ αὗται σκηνογραφίαι κείμεναι ἀντιστρόφως ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης, ἀποτελοῦσι σύμπλεγμα τοσοῦτω περίεργον, ὥστε ὁ θεατὴς νομίζει ὅτι βλέπει ἀνάπλασμα τι ἐξ ἐκείνων ἅτινα δημιουργεῖ ἐνίοτε ἡ φαντασία. Οἱ περιηγηταὶ ὅσοι ἐγένοντο μάρτυρες τοῦ φαινομένου τούτου ἀξιοῦσιν ὅτι ἡ ὠραιότης αὐτοῦ ὑπερβαίνει πᾶσαν περιγραφὴν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐλαχίστη πνοὴ τοῦ ἀέρος διαταράττει τὴν ἰσοσταθμίαν τοῦ ἐναερίου τούτου οἰκοδομήματος, εὐκόλως σθέννυται ὡς πομπόλυξ. Περιεργότερον δὲ πάντων ὅσα διηγοῦνται οἱ περιηγηταὶ εἶναι τὸ τοῦ Σκόρεσβυ. Μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ περίφημος οὗτος κητοθήρας στρέψας τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὸν οὐρανὸν εἶδεν ἀπορῶν πλοῖον ἀνεστραμμένον, ὅπερ ὁμῶς δὲν ἐξεικόνιζε τὸ πλοῖον αὐτοῦ. Ποῖον ἄρα ἦτο τὸ σκάφος ἐκεῖνο ὅπερ ἐφαίνετο διαπλέον ἀνεστραμμένον τὸν ἀγανῇ τοῦ στερεώματος ὠκεανόν, ἡ σαλευόμενον ἐπ' ἀγκύρας ἐντὸς τῶν νεφελῶν; Παρατηρήσας καλῶς διὰ τηλεσκοπίου ἐπαίσθη ὅτι ἦτο τὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, δέκα λεύγας μακρὰν ἐκείθεν ἐλλιμενίζον, ὅπερ ἠγνόει ὁ Σκόρεσβυ.

Ἐνίοτε, ὅτε ὁ ἥλιος καταβαίνει πρὸς τὸν ὀρίζοντα φαίνεται ἐτοιμαζόμενος νὰ ὑποχωρήσῃ, ἡ σελήνη ἀνυψοῖ τὸν ἐπάργυρον αὐτῆς δίσκον ὥσπερ ἐρίζουσα πρὸς ἐκεῖνον περὶ τοῦ οὐρανοῦ κράτους· ὁ ἥλιος ὁμῶς καταβαλὼν μετ' ὀλίγον τὰ σκότη ἀναβαίνει πρὸς τὰ ὕψη, καὶ ὁ ἀστὴρ τῆς νυκτὸς ἐξαφανίζεται πρὸ τῶν φωτοδόλων αὐτοῦ ἀκτίνων.

Ἀλλὰ πόσον πένθιμος ἡ ὥρα καθ' ἣν ὁ ἥλιος ἀποχαιρετίζων τὴν γῆν καὶ ῥίπτων πρὸς αὐτὴν τὴν τελευταίαν ἀκτίνα, ἀμυράν καὶ θλιβεράν ὡς τὸ τελευταῖον βλέμμα ψυχόρραγοῦντος, γίνεται ἄφαντος καὶ φαίνεται σθέννύμενος διὰ παντός! Ἡ γῆ τότε στενάζει διὰ τῆς πνατὸς τῶν ἀνέμων, καὶ μένουσα χήρα ἐπὶ πολλοὺς μῆνας πενθηφορεῖ, περιβάλλεται σκότη, καὶ κοιμάται μετὰ τὸ χιόνος. Ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης πάντα γίνονται ἔρημα καὶ σκοτεινά, καὶ πάντα φαίνονται κλαίοντα νεκρόν· οἱ περιηγηταὶ διηγοῦνται ὅτι καὶ τὰ ζῶα αὐτὰ βλέποντα τὰ σκότη κατεξουσιάζοντα τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ καταβάλλοντα ὑπὸ φόβου, καὶ ὅτι οἱ λύκοι ὠρύονται γοερώς. Ὁ Κέν λέγει ὅτι οἱ κύνες τοῦ καταπτοηθέντος παρεφρόνησαν καὶ ἀπέθανον. Ἀλλὰ καὶ τὰ τετράποδα καὶ τὰ πτηνὰ μεταναστεύουσι πρὸς κλίματα ἡμερώτερα, ὅπου εἰσδύοντα εἰς τὴν χιόνα ἀποναρακούνται. Ὁ οὐρανὸς, ὁμοίως πρὸς ἐπιπράτειαν στερουμένην ἡγεμόνος, σπαράσσεται ὑπὸ ἀναρχίας, καὶ ἀνεμοὶ καὶ καταιγίδες παλαίουσιν ἀκατάσχετοι. Μόλις τὸ ἐπωχρον τοῦ πόλου λυκαυγὲς ἀραιῶι τὸν ζόρον, καὶ εἴποτε ἡ σελήνη κατορθώσει νὰ διασχίσῃ τὰ νέφη τῆς χιόνος ἅτινα ἀνασπῶσα διασκορπίζει ἡ θύελλα, τὸ φῶς αὐτῆς ὁμοιάζει τὸ ἀμυδρὸν ἐκεῖνο τὸ διὰ μικρᾶς ὁπῆς ἐξακοντι-

ζόμενον εἰς σκοτεινὴν φυλακὴν. Ὅτε κατὰ πρῶτον ὁ ἄνθρωπος ταφῇ μετὰ τοῦ διαρκοῦς ἐκείνου ζόφου, καὶ ἄκων, λέγει ὁ Κ. Πέρρυ, καταλαμβάνεται ὑπὸ τρόμου, καὶ νομίζει ἐαυτὸν ὡς καταλιπόντα τὸν κόσμον τῶν ζώντων· αἱ ζοφραὶ ἐκεῖναι ἔρημοι φαίνονται ὡς τὸ χάος ὃ ἔθετο ὁ Μίλτων μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου (1).

Ἀλλὰ καὶ ὅποια πανήγυρις ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς ὅτε ὁ ἥλιος ἐπανερχεται μετὰ μακρὰν ἀποδημίαν, καὶ ἐξακοντίζων τὸ πρῶτον χρυσοῦν βέλος προαναγγέλλει τὴν ἐπάνοδον τῆς θερμῆς καὶ τοῦ φωτός! Ἡ γῆ ἀνανήφουσα ἀπὸ πολυχρονίου ληθάργου σκιρτᾷ, καὶ τὰ στέρνα αὐτῆς πάλλουσι. Μικρὸν ἐτι καὶ ὁ σκληρὸς καὶ χιανώδης αὐτῆς πέπλος θέλει διασχισθῇ, καὶ αἱ κοιλάδες αὐτῆς θέλουσι καλυφθῇ ὑπ' ἀνθέων καὶ γλόης. Δὲν εἶχον δίκαιον οἱ ἀρχαῖοι Σκανδιναυοὶ θεοποιούντες τὸν ἥλιον;

Τὴν 2 Αὐγούστου τοῦ 1853 ἔτους, ὁ γενναῖος γάλλος ἀξιωματικὸς Βελλῶ, ὑπαπλοίαρχος τοῦ *Φοίρικος*, νέος πλήρης θάρρους καὶ κάτοχος πολλῶν προτερημάτων, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς νήσου Βήστεϋ, κομίζων ἐπιστολὰς τοῦ ναυαρχείου πρὸς τὸν πλοίαρχον Βέλχερ, διαχε μᾶσαντα πρὸς ἄρκτον τοῦ πορθμοῦ Οὐέλλεγκτον. Μετὰ παρέλευσιν δὲ πολλῶν ἡμερῶν καθ' ἃς διέτρεξε πολλοὺς κινδύνους, ὁ πάγος διερράγη διὰ μιᾶς, καὶ ὁ νέος χωρισθεὶς ἀπὸ δύο τῶν συντρόφων αὐτοῦ, παρεσύρθη μετὰ τῶν δύο ἐτέρων εἰς τὸ μέσον τοῦ πορθμοῦ, ἐπὶ πάγου δὲν ἀμείλικτος ὁ ἀνεμος ὤθει πρὸς τὸ πέλαγος. «Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, εἶπεν ἐνθαρρύνων τοὺς συνεταίρους αὐτοῦ, οὐδὲ θρίξ τῆς κερπλῆς ἡμῶν δὲν θέλει πάθει.» Ἀλλ' οὗτοι ὑπῆρξαν οἱ τελευταῖοι αὐτοῦ λόγοι· διότι μετὰ μικρὸν κατεπόθη ὑπὸ τῶν λυσσώντων κυμάτων.

(*Ἐπεται τὸ τέλος.)

Ο ΧΟΤΖΑΣ ΝΑΣΡ-ΕΛ-ΔΙΝ (2).

Ἐκ Καῖρου 3 Μαρτίου 1861.

—200—

Φίλε φίλτατε!

Ἀπορεῖς βεβαίως διὰ τὸν πλάνητα βίον μου· νῦν μὲν σὲ γράφω ἐξ Ἀγγλίας, νῦν δὲ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἄλλοτε ἐξ Ἰταλίας καὶ σήμερον ἐκ τῆς παρὰ τὸ Καῖρον κοιλάδος τῶν Χαλιφῶν. Ὅστις δὲν ἐπε-

(1) Τῶν κλειστικῶν τῶν κατὰ τῆς ἀρκτικῆς ἐκείνης χώρας ζῶων, λαγωῶν, ἀλωπέκων, περδίκων τὸ χρῶμα μεταβάλλεται ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, αἱ δὲ τρίχες ἢ τὰ πτερὰ γίνονται κατάλευκα. Ἡ θεία πρόνοια, ὡς φαίνεται, ἡ μεριμνῶσα καὶ περὶ τῶν ἐλαχίστων δημιουργημάτων αὐτῆς, ἠθέλησε νὰ περιβάλλῃ ἕκαστον χειμῶνα τὰ ζῶα ταῦτα δι' ἐνδύματος θερμοτέρου ἕνεκα τοῦ χρώματος, ἢ καὶ νὰ προφυλάττῃ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν καθιστῶσα ὁμόχρῳα πρὸς τὴν γῆν ὅπου ζῶσιν. Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως ὅτι ὡσάκις αὐτὰ ταῦτα τὰ ζῶα ἀκτινοβολοῦμενα ἐνδιατίνονται ἐντὸς οἰκῶν, τὸ χρῶμα αὐτῶν μένει ἀναλλοίωτον.

(2) Νάσρ ἐρμηνεύεται νίκη, καὶ Δὶν θρησκεία.